

Tartalomjegyzék

Előszó	12
Az első kiadás előszava	14
Mentális sérülékenység a családban.....	17
A mentális betegség és sérülékenység fogalmáról.....	17
A betegség és az egészség eredetmodellje	19
A szülő mentális sérülékenysége mint krónikus distressz faktor	22
A tünetek fennállásának időtartama	22
A tünetek diszkrét vagy rejtett volta	23
A realitáskontroll hiánya - a kisgyermek normális szociális izolációja.....	23
A hétköznapi élet hirtelen változásai, a kapcsolatok bizonytalansága.....	24
A mentális betegség mint családi titok.....	24
A mentális betegség tüneteinek intenzitása	26
A gyermek életkora.....	26
Mindkét szülő mentálisan sérülékeny?	27
Hogyan reagálnak a gyermekek?.....	28
A leggyakoribb mentális betegségek jellemzői és hatásuk a gyermekekre	33
Depresszió.....	33
Tünettan.....	33
A szülői depresszió hatása a gyermekek mindennapi életére	35
A gyermek a depressziós szülő érzelmi támaszává válik	37
Gyámkodás, az érintett szülő felelősségének átvállalásával - Parentifikáció	37

Korai fejlődési problémák	38
Bipoláris zavar	38
Tünettan.....	38
A bipoláris zavarok hatása a gyermekekre	40
Skizofrénia	42
Tünettan.....	42
A szülő skizofréniájának hatása a gyermekekre	44
Szorongásos zavarok	46
Tünettan.....	46
A szülő szorongásos zavarainak hatása a gyermekekre	48
Személyiségzavarok.....	49
Tünettan.....	49
A személyiségzavarok hatása a gyermekre - különös tekintettel a borderline és a narcisztikus személyiségzavarban szenvedő szülőkre.....	52
Alkohol és kábítószerfüggés	54
Tünettan.....	55
A szülői drogfogyasztás hatása a gyermek jóllétére	56
Táplálkozási zavarok.....	59
Tünettan.....	59
Anorexia nervosa - Kóros soványság.....	60
Bulimia nervosa - Farkaséhség.....	61
A szülő étkezési zavarának hatása a gyermek testi-lelki fejlődésére.....	62
Összefoglaló megjegyzések.....	64
Szenvedélybeteg szülők – elfeledett gyermekek.....	67
A betegségbelátás hiánya.....	69
Minimum 400.000 gyermek.....	70
Az alkoholizmus gyermekei	71

A csábító szer	73
Senki nem jókedvűből lesz szenvedélybeteg.....	74
Szenvedélyproblémákkal kapcsolatos alapfogalmak.....	75
Minden a családban kezdődik, a szenvedélybetegség is	78
Család és szenvedélybetegség	78
Kimondatlan szabályok a szenvedélybeteg családokban.....	80
Akik „társuk” alkoholizálásától függenek	80
Túlélni mindenáron	86
Elfeledett gyerekek	88
Szereplők a függő család színpadán	94
A hős, a „fehér bárány” szerep és következményei	95
A fekete bárány (bűnbak) szerep és következményei	98
Az „elveszett”, „elfeledett”, „csendes” gyermek szerep és következményei	100
A bohóc szerep és következményei.....	102
Amikor a gyerek a saját nagyszülőjévé lesz (parentifikáció) ...	104
Kiutak, gyógyulás, felépülés	108
A rugalmas ellenálló képesség fejlesztése (reziliencia).....	109
Egy gyermekprogram lehetőségei	114
Minden a családban kezdődik, a gyógyulás (felépülés) is.....	122
Családterápia és szerfűggőség.....	122
Önsegítő és önismereti csoportok lehetőségei és szerepei a szenvedélybeteg család tagjainak támogatásában.....	129
ACA szennyes-lista	129
Az alkoholbeteg családban felnőtt gyerekek általános jellemzői Woititz szerint	131
Az ACA lelki béke fohásza	131
Al-Anon és Alateen csoportok	132
Apa, Anya, Pia csoport:	133

Egészségfejlesztés, prevenció	134
Feladatok, lehetőségek a szenvedélybeteg szülők gyermekéiért.....	136
A kötődés minősége és támogatása a szülői mentális sérülékenység helyzeteiben.....	139
A kötődés általános jellemzői Bowlby elméletében	139
A kötődési elmélet kialakulása.....	139
A ragaszkodás kontrollrendszere.....	140
A kötődés kapcsolata az érzelmekhez és a megismeréshez....	142
A ragaszkodás rendszerének kapcsolata más viselkedésszabályozó rendszerekkel.....	143
A kötődés.....	148
A kötődés egyéni változatai.....	149
A kötődés minőségét meghatározó tényezők.....	153
A kötődés gyermekkori patológiás formái – kötődési zavarok.....	155
A kötődés hatásai a gyermek későbbi fejlődési aspektusaira	156
Önszabályozás	156
Függőség, önbizalom, énhatékonyság	160
Szorongás, harag, empátia.....	162
Társas kompetencia, társas kapcsolatok.....	164
Kötődés különböző személyekhez	167
A szoros pedagógus-gyermek viszony mint védőfaktor.....	172
Reziliencia – a gyermekek lélektani rugalmassága.....	179
A stressz és a megküzdés gyermekkorban	180
A gyermek és környezete közötti kölcsönhatás	185
A gyermek és környezete közötti tranzakciós folyamatok rend- szerezése	186

A rugalmasság gyermekközpontú tényezői.....	189
Egyéni védőfaktorok.....	191
Környezeti védőfaktorok.....	192
A rugalmasság családközpontú megközelítése.....	193
A támogató rendszerek munkájának szintjei.....	195
A mentalizáció szerepe a reziliencia elérésében.....	199
A mentalizációs képesség fejlődése.....	200
A mentalizáció és a kötődés.....	200
A mentalizáció előtti módok.....	201
A mentalizáció akadályai.....	202
A mentalizáció előnyei az iskolában.....	203
Követendő jó gyakorlatok.....	203
A reziliencia támogatása az életkori és családi sajátosságok tükrében.....	213
Az egészséges fejlődés támogatása a korai években (bölcsőde).....	214
Csecsemők.....	215
Egy-két év közötti gyermekek.....	221
Két év fölött a bölcsődében.....	228
A rugalmasság támogatása az óvodában.....	231
Az iskolás gyermekek támogatása.....	236
A 6-12 éves gyermek rugalmassági folyamatainak támogatása.....	236
A serdülőkorúak rugalmasságának támogatása az intézményes nevelésben.....	242
A rugalmasság támogatása a szülőkön keresztül.....	248

A játék pszichológiájától a játék pedagógiájáig – mentális egészség és játszás	259
Feszültségredukció a játék útján	259
A pedagógus hatékonysága	260
A játék útján történő feszültségredukció hatásmechanizmusa	261
Mi a játék?	264
Játék munkadefiníció.....	265
Miért hatékony eszköz a játék a pedagógiai munkában?	266
Elaboráció és projekció a gyermek játékában.....	266
Új értelmet ad	269
A játék és a magatartásszabályozás összefüggései.....	269
Milyen játékokat válasszunk?	278
A bölcsődés kor játéakai	278
Az óvodás- és kisiskoláskor játéakai.....	279
A szerepjáték kiemelt szerepe a feszültségredukcióban ...	282
Szabályjáték és a magatartás szabályozása	284
Dramatikus játékok.....	286
Rendszerszemlélet - családi játékok.....	288
A családi rendszer.....	288
Kóros alrendszerek a családban.....	289
A család külső és belső kapcsolódásainak szabályozása	290
Családi játékok.....	291
Otthoni játékok.....	291
Délutáni családi játszóház.....	292
Összefoglalás.....	293

Mentálisan sérülékeny szülők gyermekeinek támogatása a gyermekvédelmi rendszerben	299
Megelőzés és felismerés	302
Az elhanyagolás, bántalmazás különböző formái.....	308
Az elhanyagolásról.....	308
A gyermek elhanyagolásának, a rossz bánásmódnak a jelei a gyermek viselkedésében	310
A gyermekbántalmazásról	312
A pedagógus, a segítő szakember teendői elhanyagolás és bántalmazás gyanúja esetén.....	317
Teendők a mentálisan sérülékeny szülők gyermekeinek fizikai elhanyagolása esetén	319
Teendők fizikai bántalmazás esetén.....	320
Teendők lelki bántalmazás esetén.....	321
Teendők érzelmi bántalmazás esetén.....	322
Teendők szexuális bántalmazás esetén.....	323
A beavatkozás dilemmái gyermekveszélyeztetés ügyekben.....	324
A gyermekvédelmi jelzőrendszer működés közben mentálisan sérülékeny szülők és gyermekeik körében	327
Esetismertetések.....	327
A Magyar Máltai Szeretetszolgálat kiadványai a szenvedélybeteg szülők gyermekeiért.....	337
Fogadó Pszichoszociális Szolgálat	342